

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 606

van **BART VAN HULLE**

datum: 14 maart 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Erkende terreinbeherende verenigingen - Effectief natuurbeheer en subsidiëring

Volgens het antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 61 van 11 oktober 2021 zijn er drie erkende terreinbeherende natuurverenigingen in Vlaanderen. Dat zijn de vzw Natuurpunt Beheer, vzw Limburgs Landschap en vzw Durme. Vzw Natuurpunt heeft 17.950 ha, vzw Limburgs Landschap heeft 1500 ha en vzw Durme heeft 300 ha oppervlakte erkende reservaten in beheer, dat is de oppervlakte die via het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) wordt gesubsidieerd. Volgens het jaarverslag 2020 van Natuurpunt bestaat 70% van hun inkomsten uit subsidies: 18.644.784 euro (31%) aankoopsubsidies en 23.845.148 euro (39%) werkingssubsidies.

Volgens Statistiek Vlaanderen was er 94.329 ha met effectief natuurbeheer in 2020. INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) definieert effectief natuurbeheer als: "Deze indicator omvat de Vlaamse natuur- en bosreservaten, de natuurdomeinen met een goedgekeurd beheerplan, de erkende natuur- en bosreservaten, de militaire domeinen met een natuurprotocol, de domeinbossen en bossen in eigendom van derden met een goedgekeurd beheerplan conform de criteria geïntegreerd natuurbeheer, de parken in eigendom van de Vlaamse overheid of van derden met een goedgekeurd beheerplan conform de principes van harmonisch park- en groenbeheer, en de gebieden met natuurbeheerplannen van het type 2, 3 of 4."

1. Graag een evolutie (in oppervlakte) per jaar, per provincie en per gemeente van de oppervlakte met effectief natuurbeheer voor de periode van 2000 tot de meest recente cijfers, met vermelding van:
 - a) ruimtelijke bestemming van de oppervlakte (natuurgebied, bosgebied, enz.);
 - b) type natuurlijk ecosysteem (heide en hoogveen, moerassen, kustduinen en strand enz.);
 - c) welke beherende actoren (ANB, natuurlijke personen, vzw Natuurpunt Beheer, vzw Durme, vzw Limburgs Landschap, enz.);
 - d) type eigenaars van de oppervlakte in beheer (Vlaamse overheid, federale overheid, provinciale overheid, lokale overheid, vzw Natuurpunt Beheer, vzw Durme, vzw Limburgs Landschap, natuurlijke personen, enz.);
 - e) categorie effectief natuurbeheer (Vlaams natuurreserveaat, erkend natuurreserveaat, bosreserveaat, militair domein met natuurbeheer, domeinbossen met uitgebreid bosbeheerplan, bossen in eigendom van derden met beheerplan, enz.);

**Vlaams
Parlement**

- f) hoeveel het kost om deze te beheren (graag vermelden of het gaat over beheersubsidies of niet en naar welke actoren deze subsidies gaan).
2. Graag een evolutie (in oppervlakte) per jaar, per provincie en per gemeente van de oppervlakte in eigendom van de erkende terreinbeherende verenigingen van 2000 tot de meest recente cijfers met vermelding van:
 - a) welke erkende terreinbeherende verenigingen (vzw Natuurpunt Beheer, vzw Durme, vzw Limburgs Landschap enz.);
 - b) ruimtelijke bestemming van de oppervlakte (natuurgebied, bosgebied enz.);
 - c) de hoeveelheid hectare hiervan met effectief natuurbeheer.
 3. Graag een evolutie van alle Vlaamse subsidies die naar de erkende terreinbeherende verenigingen gaan voor de periode van 2000 tot de meest recente cijfers, met vermelding van:
 - a) welke erkende terreinbeherende verenigingen (vzw Natuurpunt Beheer, vzw Durme, vzw Limburgs Landschap enz.);
 - b) de hoeveelheid hectare die daarmee beheerd wordt en de relatie tot de totale oppervlakte die de terreinbeherende vereniging beheert;
 - c) type subsidieregeling (aankoop van gronden met het oog op erkenning als reservaat, subsidie bebossing, beheersubsidie voor de realisatie van natuurstreefbeelden, projectoproepen enz.);
 - d) resultaat van de subsidie (aankoop van grond, bebossing, beheer van reservaat enz.) met locatie indien mogelijk (provincie en/of gemeente) en met oppervlakte (in hectare) indien mogelijk.
 4. Graag een evolutie van het aantal controles op (het goede uitvoeren van) effectief natuurbeheer voor de periode van 2000 tot de meest recente cijfers, met vermelding van:
 - a) categorie effectief natuurbeheer (Vlaams natuurreservaat, erkend natuurreservaat, bosreservaat, militair domein met natuurbeheer, domeinbossen met uitgebreid bosbeheerplan, bossen in eigendom van derden met beheerplan enz.);
 - b) welke beherende actoren (vzw Natuurpunt Beheer, vzw Durme, vzw Limburgs Landschap, ANB enz.);
 - c) type eigenaars van de oppervlakte in beheer (Vlaamse overheid, federale overheid, provinciale overheid, lokale overheid, vzw Natuurpunt Beheer, vzw Durme, vzw Limburgs Landschap, derden enz.);
 - d) aantal inbreuken;
 - e) gevolg van de inbreuk.

ANTWOORD

op vraag nr. 606 van 14 maart 2022

van **BART VAN HULLE**

1. De oppervlakte met effectief natuurbeheer is een natuurindicator, die sinds 2011 jaarlijks gerapporteerd wordt en online geraadpleegd kan worden. De oppervlakte met effectief natuurbeheer is sinds 2011 steeds gestegen, met eind 2021 een oppervlakte van 96.737 ha. De stijging bedraagt 33.798 ha.

De gegevens worden bijgehouden in een geografische databank en kunnen eveneens geraadpleegd worden. De gegevens worden echter niet specifiek per provincie of per gemeente bijgehouden.

Eind 2021 ligt 30,7% van de oppervlakte met effectief natuurbeheer in Antwerpen, 35,6% in Limburg, 8,9% in Oost-Vlaanderen, 13,7% in Vlaams-Brabant en 11,3% in West-Vlaanderen.

Verdere analyse kon binnen het tijdsbestek van deze vraag niet berekend worden.

- a) Voor de analyse in functie van ruimtelijke bestemming wordt verwezen naar de vraag nr. 561 van 29 januari 2021 van collega Mieke Schauvliege. Ongeveer 3/4de van de oppervlakte met effectief natuurbeheer is gelegen in de planologische bestemmingen bos-, bosuitbreidings-, natuur-, buffer-, groen- of parkgebied.
- b) Voor de analyse in functie van type natuurlijk ecosysteem wordt naar dezelfde vraag nr. 561 verwezen.

De opgesomde ecosysteemtypen zijn niet eenduidig af te lijnen. In het Natuurrapport 2020 van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) wordt het aandeel van de belangrijkste natuurlijke ecosystemen met een goedgekeurd beheerplan geëvalueerd. Het aandeel natuurlijke ecosystemen met goedgekeurd beheerplan bedraagt:

- Iets meer dan twee derde bij heide en landduinen
- 44 procent bij moerassen
- 31 procent bij kustduinen en strand
- 35 procent bij halfnatuurlijke graslanden
- 39 procent bij bossen
- 12 procent bij estuaria, slikken en schorren

De oppervlaktes van al de natuurlijke ecosystemen kan afgeleid worden uit de Biologische Waarderingskaart (hieronder wordt het zeker oppervlakte aandeel weergegeven uit de publicatie "de Biologische Waarderingskaart, 2011").

- 7.046 ha heiden en hoogveen
- 2.538 ha moerassen
- 4.442 ha kustduinen en strand
- 6.415 ha halfnatuurlijke graslanden
- 127.353 ha bossen (vallei- en moerasbossen, eiken- en beukenbossen, overige bossen, aanplanten en parken)
- 740 ha slikken en schorren

- c) Eind 2021 wordt 33,5% van de oppervlakte met effectief natuurbeheer beheerd

door het Agentschap voor Natuur en Bos. 20,9% en 21,8% is in beheer van respectievelijk een bestuur en een privaatrechtelijke rechtspersoon. Deze laatste omvatten onder andere de terreinbeherende verenigingen en bosgroepen. Verder is 14,9% in beheer van natuurlijke personen en 8,5% bij andere.

In de eerder vermelde geografisch databank wordt de naam van de beheerder(s) niet bijgehouden.

- d) Het type eigenaar van gronden in effectief natuurbeheer wordt door de administratie niet gesystematiseerd bijgehouden.
 - e) De categorie van effectief natuurbeheer is onderdeel van de eerder genoemde natuurindicator. De oppervlaktes per categorie kunnen bekeken worden op de website van statistiek Vlaanderen. (www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/milieu-en-natuur/oppervlakte-effectief-natuurbeheer).
 - f) Zie het antwoord op vraag 2.
2. De administratie heeft geen beeld van de totale oppervlakte in eigendom/beheer bij de respectievelijke terreinbeherende verenigingen, omdat deze verenigingen naast de terreinen waarvoor ze subsidie verkrijgen, (mogelijk) ook nog andere terreinen in eigendom hebben/beheren.
- a) In de als bijlage gevoegde tabel (bijlage 1) kan u wel per jaar de aangekochte en gesubsidieerde oppervlakte per erkende terreinbeherende natuurvereniging terugvinden.
 - b) Er zijn geen gegevens beschikbaar van de ruimtelijke bestemming van de eigendommen van de erkende terreinbeherende natuurverenigingen.
 - c) Er zijn geen gegevens beschikbaar van de eigendommen van de erkende terreinbeherende natuurverenigingen en of deze al dan niet onder een beheer van effectief natuurbeheer vallen. Graag verwijzen we u hiervoor ook naar het antwoord onder vraag 1. c) .
3. Als bijlage kan u een aantal tabellen terugvinden met de verschillende types subsidies die door het Agentschap voor Natuur en Bos aan de erkende terreinbeherende natuurverenigingen werden uitbetaald voor de periode 2000 tot en met 2021. Zoals in antwoord op vraag 2 aangegeven, zijn de gegevens van de totale oppervlakte in beheer van de terreinbeherende verenigingen niet bij de administratie gekend. De opsplitsing per provincie kon binnen het tijdsbestek voor deze vraag niet geanalyseerd worden.

U vindt in de bijlagen de gevraagde gegevens terug voor:

- de beheersubsidies: voor de periode 2000 tot 2004 werden deze subsidies toegekend op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 29 juni 1999 houdende de vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (verder Reservatenbesluit 1999 genoemd). Voor de periode 2005 tot 2017 werden deze subsidies toegekend op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (verder Reservatenbesluit 2003 genoemd). Voor de periode 2017 tot 2021 werden de beheersubsidies enerzijds toegekend op basis van het Reservatenbesluit 2003 (voor erkende natuurreservaten op basis van de vorige wetgeving die nog niet zijn omgezet naar een natuurbeheerplan type 4) en anderzijds op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer (verder Natuurfinancieringsbesluit 2017 genoemd) voor nieuwe

Natuurbeheerplannen Type 4 of, na omzetting, van de 'oude' erkende natuurreservaten naar natuurbeheerplan Type 4; bijlage 2;

- de subsidie bebossing (aanplantsubsidie): subsidies van 2000 tot 2015 op basis van de besluiten van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerder van openbare en privé-bossen, 14 november 2008 betreffende de subsidiëring van landbouwgronden, 2 oktober 2015 betreffende het verlenen van subsidies voor bebossing en voor herbebossing, 30 oktober 2020 over de subsidiëring van bebossing: bijlage 3;
 - de subsidie herbebossing (aanplantsubsidie): op basis van de besluiten van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerder van openbare en privé-bossen en 2 oktober 2015 betreffende het verlenen van subsidies voor bebossing en voor herbebossing: bijlage 3;
 - de aankoopsubsidie (aankoop van terreinen voor natuurreservaten, later type 4): voor de periode 2000 tot 2004 werden deze subsidies toegekend op basis van het Reservatenbesluit 1999, voor de periode 2005 tot 2017 op basis van het Reservatenbesluit 2003. Voor de periode 2017 tot 2021 worden de aankoopsubsidies toegekend op basis van het Natuurfinancieringsbesluit 2017: bijlage 1;
 - de eenmalige inrichtingswerken: voor de periode 2000 tot 2004 werden deze subsidies toegekend op basis van het Reservatenbesluit 1999, voor de periode 2005 tot 2021 op basis van het Reservatenbesluit 2003. Vanaf 2014 werden er naast de eenmalige inrichtingswerken ook inrichtingssubsidies Natuur en later Projectsubsidies Natuur toegekend (op basis van BVR subsidiëring beheerplanning 2017). Oppervlaktes per project worden niet bijgehouden omdat niet alle investeringen gerelateerd zijn aan een oppervlakte (bv herstel ecohydrologie); bijlage 4;
 - projectsubsidie openstelling: de projectsubsidie openstelling kan pas sinds 2018 aangevraagd worden op basis van het BVR subsidiëring natuurbeheer 2017: bijlage 5;
 - de onthaalpoorten: deze subsidie werd pas in 2005 voor het eerst toegekend op basis van het Reservatenbesluit 2003 (voor bezoekerscentra). Vanaf 2017 werd deze subsidie voor onthaalpoorten toegekend op basis van het Natuurfinancieringsbesluit 2017: bijlage 6;
 - opmaak beheerplannen: de subsidies voor de periode 2000 tot 2017 voor wat betreft de opmaak van beheerplannen zit mee vervat in de tabel subsidies voor beheer omdat die subsidie op basis van het Reservatenbesluit 1999 en 2003 voor het startbeheer en de opmaak van het beheerplan gold. Vanaf 2017 wordt deze subsidie apart toegekend op basis van het Natuurfinancieringsbesluit 2017: bijlage 7.
4. De controle op (het goede uitvoeren van) effectief natuurbeheer is afhankelijk van het type beheerplan.
- a) Bij uitgebreide bosbeheerplannen (met een looptijd van 20 jaar) wordt om de 5 jaar een controle uitgevoerd.
 - b) Bij Vlaamse en erkende natuurreservaten (met een looptijd van 27 jaar) wordt door de beheerder een monitoringsrapport gemaakt, waaraan eveneens een terreincontrole wordt gekoppeld. Deze werden een eerste maal uitgevoerd na 3 jaar en vervolgens om de 5 jaar.
 - c) Bij het natuurbeheerplan (met een looptijd van 24 jaar) wordt bij de start van een beheerplan afspraken gemaakt over de wijze waarop de beheerder de beheerdoelstellingen zal opvolgen en rapporteren aan het Agentschap voor Natuur en Bos. Om de 6 jaar wordt een beheerevaluatie uitgevoerd, waarbij wordt nagegaan of het beheer op schema zit om de beheerdoelen te halen.

Indien nodig wordt bij alle types beheerplannen een evaluatieverslag opgemaakt en wordt een voorstel gedaan om beheermaatregelen aan te passen. Als zou blijken dat beheerdoelen zelf niet haalbaar zijn, kan het Agentschap de beheerder vragen om

deze beheerdoelen aan te passen. Dit gebeurt steeds in onderling overleg.

- a) De controles worden per beheerplan bijgehouden. Er zijn geen gesystematiseerde gegevens beschikbaar met betrekking tot evoluties en aantallen.
- b) De controles worden per beheerplan bijgehouden. Aangezien alle beheerplannen aan controle onderworpen worden, zijn de antwoorden uit vraag 1.c) indicatief.
- c) Zoals aangegeven in vraag 1.d) wordt het type eigenaar van gronden in effectief natuurbeheer door de administratie niet bijgehouden.
- d) Zoals eerder aangegeven worden vaststellingen in onderling overleg besproken. De eventuele vaststellingen worden per beheerplan bijgehouden. Er zijn geen gesystematiseerde gegevens beschikbaar met betrekking tot evoluties en aantallen.
- e) Ook hier zijn geen gesystematiseerde gegevens beschikbaar met betrekking tot evoluties en aantallen.

BIJLAGEN

1. [Aankoopsubsidies - Subsidies de aankoop van een reservaat \(later type 4\)](#)
2. [Beheersubsidies – Subsidies voor huur, onderhoud en beheer](#)
3. [Subsidie herbebossing – Aanplantsubsidie voor herbebossing](#)
4. [Eenmalige inrichtingswerken \(later quick wins, nu Projectsubsidies Natuur\) – Subsidies voor eenmalige werken](#)
5. [Projectsubsidies openstelling - Subsidies voor projecten die de sociale functie bevorderen](#)
6. [Subsidies voor onthaalpoorten \(eerder bezoekerscentra\) - Werkingsmiddelen voor onthaalpoorten](#)
7. [Subsidies voor de opmaak van een beheerplan](#)